

Tämä ohjesääntö on hyväksytty Suomen Psykologian Opiskelijain Liiton yhdistyksen kokouksessa 10.4.2018.

Ohjesääntö on päivitetty Suomen Psykologian Opiskelijain Liiton yhdistyksen kokouksessa 27.04.2020.

HÄIRINTÄOHJESÄÄNTÖ

1. Johdanto

Ainejärjestö- ja yhdistystoiminnan sujuvuuden kannalta on tärkeää, että kaikki yhdistyksen tai järjestön toimintaan osallistuvat henkilöt voivat kokea olonsa turvalliseksi. Jokaisella on oikeus sekä fyysiseen että henkiseen koskemattomuuteen ja yhdistysten sekä ainejärjestöjen on syytä pyrkiä edistämään tätä parhaansa mukaan esimerkiksi tekemällä tapahtumistaan mahdollisimman yhdenvertaisia". Tämän ohjesäännön tarkoitus on antaa Suomen psykologian opiskelijain liitolle, sen alla oleville psykologian ainejärjestöille ja liiton yksityisille jäsenille ohjeet siitä, kuinka toimia mahdollisissa häirintätilanteissa. SPOL:n hallitus sitoutuu toimimaan tämän ohjesäännön mukaisesti ja toivoo myös psykologian ainejärjestöiltä dokumentin huomioimista.

2. Mitä on häirintä?

Häirinnäksi lasketaan laajasti ottaen kaikki sellainen käytös, joka sisältää toisen ihmisen epäasiallista kohtelua tai kiusaamista. Tämä sisältää kaikenlaisen toisen vähättelyn, uhkailun, eristämisen, nöyryyttämisen ja koskemattomuuden rikkomisen. Häirintää on myös kaikenlainen ja -tasoinen syrjintä sukupuolen, iän, etnisen tai kansalliseen taustan, kielen, uskonnon tai muun vakaumuksen, mielipiteen, vamman tai terveydentilan, seksuaalisen suuntautumisesi sekä muun yksilön ominaisuuden vuoksi.

Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta erityisesti luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

Vaikka yleensä häirintä koetaan tahalliseksi ja systemaattiseksi, sitä voi tapahtua myös tahattomasti ja kertaluontoisesti. Se voi olla myös joko yksilöiden välistä, tai näkyä ryhmätasolla esimerkiksi jopa yhdistyksen tai organisaation epäonnistuneessa yhdenvertaisuustoiminnassa. Kaikentasoinen häirintä on hyvien tapojen ja yksilön oikeuksien vastaista, ja siihen on tärkeä puuttua.

3. Mitä tehdä, jos sinuun itseesi kohdistuu häirintää?

Mikäli koet, että sinuun itseesi kohdistuu jossakin tapahtumassa tai muussa ainejärjestötoimintaan liittyvässä tilanteessa minkäänlaista häirintää, toimi seuraavalla tavalla:

3.1 Itseen kohdistunut häirintä SPOL:n tapahtumissa

Mikäli sinuun kohdistuu häirintää jonkin SPOL:n järjestämän tai organisoiman tapahtuman yhteydessä, ilmoita tästä ensisijaisesti SPOL:lle mieluiten heti tapahtumatilanteessa tai jälkikäteen yhdistyksen verkkosivuilta löytyvällä sähköisellä lomakkeella. Kuvaa lomakkeessa mahdollisimman selkeästi mitä on tapahtunut, milloin ja keitä tilanteessa on ollut. Lomakkeen yhteydessä on myös mahdollista jättää omat yhteystietonsa. Toivomme, että varsinkin yksilöön kohdistuvissa häirintätapauksissa ilmoituksiin jätettäisiin yhteystiedot, jotta tapauksen käsitteleminen onnistuisi parhaalla mahdollisella tavalla. Mikäli meillä ei ole tietoja siitä kuka on häiriköinyt ketä, on tilanteeseen haastavaa puuttua. Palautteessa, joka kohdistuu järjestön, kuten SPOL:n, toimintaan häirinnän ehkäisemiseksi ja yhdenvertaisuuden takaamiseksi, yhteystiedot eivät ole yhtä tärkeitä.

Kaikki ilmoitetut häirintätapaukset käydään läpi luottamuksellisesti SPOL:n varapuheenjohtajan, tapaukseen liittyvien henkilöiden kanssa ja tarpeen vaatiessa SPOL:n puheenjohtajan kanssa. Mikäli palaute koskee SPOL:n toimintaa tai jotakuta SPOL:n hallituksen jäsentä, se käsitellään koko SPOL:n hallituksen kesken. Tapauksia ei kirjata ylös mihinkään, ja kaikki tiedot pysyvät salassa. Toivottavaa olisi, ettei turhia huhuja tai spekulointeja sattuneesta levitetä esimerkiksi sosiaalisen median kautta.

Mikäli kokemasi häirintä on erityisen vakavaa tai lainvastaista (esimerkiksi seksuaalinen hyväksikäyttö), ota yhteys välittömästi myös poliisiin.

3.2. Itseen kohdistunut häirintä muissa tilanteissa

Mikäli koet häirintää opiskelijatapahtumissa, jotka eivät ole SPOL:n järjestämiä, on ensisijaisesti suotavaa ottaa yhteyttä joko oman ainejärjestösi hallitukseen tai tapahtuman järjestäjään. Jos tapahtuma on jonkun psykologian ainejärjestön järjestämä tai SPOL on mukana kyseisen tapahtuman järjestämisessä jollain tapaa (esim. valmistuneita psykologeja ja opiskelijoita sisältävät yhteistapahtumat), välittää SPOL yhteydenotot tarvittaessa oikealle henkilölle. Tärkeää olisi, että epäselvissä tapauksissa yhteyttä otetaan mieluummin SPOL:lle, kuin ei minnekkään.

Rikostilanteissa ota yhteys poliisiin.

4. Mitä tehdä, jos huomaat johonkin muuhun kohdistuvan häirintää?

Häirintätilanteiden tehokkaan selvittämisen onnistumiseksi olisi suotavaa, että häirintää kokenut henkilö itse ottaisi yhteyttä. Mikäli havaitset jonkun toisen joutuvan häirinnän kohteeksi, voit ensisijaisesti ehdottaa kyseiselle henkilölle, että hän ottaisi yhteyttä SPOL:n varapuheenjohtajaan tai hallituksen jäseneseen. Mikäli et kuitenkaan koe mukavaksi tai mielekkääksi asian puheeksi ottamista häirityn henkilön kanssa, voit ilmoittaa tilanteesta myös itse lomakkeen kautta. Tilanteissa, jossa häirintä kohdistuu muuhun kuin itseesi, kannattaa noudattaa hienovaraisuutta häirityn henkilöllisyyden paljastamisessa: tähän olisi mieluiten syytä olla lupa kyseiseltä henkilöltä itseltään.

Poikkeustilanteissa, joissa tilanteen käsittely ehdottomasti vaatii häirityn henkilöllisyyttä, voi tämän kertomista harkita, vaikka ei olisi saanut kyseiseltä henkilöltä lupaa. Näitä tilanteita ovat esimerkiksi erityisen vakava tai lainvastainen häirintä (esimerkiksi seksuaalinen hyväksikäyttö).

5. Miten ainejärjestöjen tulisi suhtautua häirintään.

Tässä kohdassa käsitellään ensiksi sitä, miten Suomen psykologian opiskelijain liiton tulee suhtautua häirintätapauksiin ja toiseksi sitä, mitä SPOL kehottaa yliopistojen psykologian ainejärjestöjä tekemään asian suhteen.

5.1. SPOL:n hallituksen suhtautuminen häirintään

SPOL:n hallitus sitoutuu suhtautumaan vakavasti jokaiseen aiheelliseen yhteydenottoon häirinnästä. Kaikenlaiseen häirintään on ehdoton nollatoleranssi, eikä mitään tapausta ole syytä katsoa läpi sormien sitä käsittelemättä. SPOL:n hallitus valtuuttaa joka kaudella yhden jäsenistään olemaan ensisijaisessa vastuussa häirintätapausten käsittelystä. Lähtökohtaisesti, ellei toisin sovita, tehtävästä vastaa istuvan hallituksen varapuheenjohtaja. Varapuheenjohtaja pitää ensisijaisesti huolta SPOL:n verkkosivuilta löytyvän häirintälomakkeen seuraamisesta.

Häirinnästä ilmoittaneen henkilön omia toiveita ja henkilöllisyyden suojaa pyritään kunnioittamaan tapauksen käsittelyssä.

Häirintään syyllistyneelle jäsenelle annetaan tilanteen käsittelyn yhteydessä ensisijaisesti huomautus. Mikäli häirintä on poikkeuksellisen törkeää tai toistuvaa, voidaan kyseiselle henkilölle asettaa määräaikainen osallistumiskiello SPOL:n tapahtumiin. Osallistumiskiellon antamiseen vaaditaan vähintään puolen SPOL:n hallituksen jäsenistä hyväksyntä. Osallistumiskiellon saanut henkilö voi edelleen osallistua SPOL:n yhdistyksen kokouksiin. Kiellon purkamiseen tarvitaan vähintään puolen SPOL:n hallituksen jäsenien äänet.

SPOL:n hallitus pyrkii ennaltaehkäisemään tapahtumisissaan kaiken sellaisen toiminnan, joka voidaan nähdä häirintänä. Tätä käsitellään tarkemmin *SPOL:n yhdenvertaisuussuunnitelmassa*.

Mikäli häirintätilanne on tapahtunut tapahtumassa, joka ei ole SPOL:n järjestämä, SPOL:n puheenjohtajisto on velvollinen välittämään asian eteenpäin asiaan kuuluvalla henkilöllä, kuten ainejärjestön tai ylioppilaskunnan hallitukselle. Selvissä rikostilanteissa SPOL:n hallitus on velvoitettu ottamaan yhteys poliisiin.

5.2. Kehotukset psykologian ainejärjestöille

SPOL kehottaa kaikkia Suomen psykologian ainejärjestöjä suhtautumaan vakavasti häirintätapauksiin sekä ainejärjestön sisäisissä että ulkoisissa tapahtumissa. Jokaiselta ainejärjestöltä tulisi löytyä selkeät ohjeet keneen (esim. ylioppilaskunnan) henkilöön tulee ottaa yhteys häirintätilanteissa. Mikäli ainejärjestön hallitus tai toimihenkilöt saavat tietoonsa SPOL:n tapahtumissa tapahtunutta häirintää, heidän on syytä ottaa yhteys SPOL:n puheenjohtajistoon.

Ainejärjestöjä kehoitetaan tapahtumia suunnitellessa pitämään huolta siitä, että tapahtuman ohjelma ei toteuta tai kannusta toteuttamaan kohdassa 2. määriteltyä häirintää kenellekään osallistujista. Lisätietoa aiheesta löytyy *SPOL:n yhdenvertaisuussuunnitelmasta*.

Psykologian ainejärjestöt voivat halutessaan sitoutua toteuttamaan tätä häirintäohjesääntöä toiminnassaan tai käyttää tätä dokumenttia apuna oman häirintäohjesäännön luomisessa.

Otso Lensu
Puheenjohtaja 2018
Suomen Psykologian Opiskelijain Liitto ry